

orgánů, je poskytování pravidelné a dostatečné **zpětné vazby**. Pro povinné osoby jsou tyto informace velmi cenné zejména pro to, že si podle takových údajů mohou nastavit jednotlivé filtry či své systémy vnitřních zásad a aplikace takových opatření pak vede k větší efektivnosti, tj. povinná osoba je poté schopna jednoduše a v některých případech zcela bez „pomoci“ Finančního analytického útvaru, zanalyzovat a vyhodnotit případnou podezřelost například bankovní operace. Co se týká zpětné vazby mezi útvarem a například orgány činnými v trestním řízení, ta zase vede k vyjasnění, jaké důkazní prostředky jsou relevantní pro navazující trestní řízení a pro vyhodnocení efektivitu podaných oznámení o podezřelých případech povinnými osobami.

Závěr

Záměrem této práce bylo popsat jeden z problémů současného finančního světa, problematiku legalizace výnosů z trestné činnosti, a s tím související trestné činnosti a způsoby prevence a řešení této otázky v rámci finančního práva. Tato práce osvětlila obecně samotný pojem legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, jejich jednotlivé fáze a ve svém vývoji i právním vymezení určila státní orgán odpovědný za nastavení významných opatření k potírání takové činnosti.

Pod praním špinavých peněz lze chápat jakoukoliv činnost, která směřuje k zastření jejich nelegálního původu a v dokonalém případě také vzbuzení zdání o zákonném nabytí takových prostředků. Průvodním znakem takové legalizace je podezřelý obchod, transakce, která mnohdy nemá zákonné logické vysvětlení.

Původně bylo praní peněz spojováno zejména s výnosy, které plynuly z prodeje drog, postupem času se však rozšířilo na téměř všechny oblasti trestné činnosti. V České republice, stejně jako ve většině zemí dnešního světa, tak vznikl specializovaný útvar, který má nastavovat jak překážky, tj. bojovat preventivně, tak bojovat následně, tj. šetřit podezřelé obchody přicházející ze soukromého sektoru, případně předávat své podněty jiným

orgánům státní správy, zejména orgánům činným v trestním řízení. Úkolem šetření podezřelých obchodů není pouze vystopování takových nelegálních peněz, ale jde samozřejmě o to, zjistit také predikativní trestný čin, tedy zdrojovou kriminalitu. Pokud se jí daří vhodně zastavit, pak se nelegální výnosy budou obecně snižovat.

Je nutné připomenout, že k legalizaci nezákonných výnosů nedochází při zisku z nelegální činnosti vždy. Legalizace výnosů je až poslední variantou a etapou, jak „ukrýt“ špinavé peníze. Dochází k ní většinou až tehdy, když je organizovaná skupina dostatečně zabezpečena, má obstarány prostředky k tomu, aby mohla dále a lépe vykonávat co nejjednodušeji svou další nelegální činnost a členové takové skupiny již dostatečně naplnili své představy o možných hmotných statcích.

Nutné je bojovat především preventivně, tj. ztížit možnosti legalizace a zároveň uchovat stopy po možných přesunech získaných výnosů. Toto je svým způsobem také řešení pro to, aby taková opatření měla co nejmenší dopad na podnikatelské prostředí v republice, ale zároveň, aby byla v souladu s mezinárodními standardy a neumožňovala organizovaným skupinám nebo jednotlivcům zaměřit se na český trh a v něm rozkrýt trhliny právního systému nebo jiné možnosti obcházení zákonných norem.

K boji proti praní peněz, tedy mimo orgány činnými v trestním řízení, pomáhají speciální finanční zpravodajské jednotky, a to na celém světě. V České republice je tato představována Finančním analytickým útvarem Ministerstva financí České republiky, jehož postavení je zakotveno v relevantní právní úpravě. Úkolem tohoto útvaru je analyzovat a zpracovávat informace ohlášené především úvěrovými a finančními institucemi a dalšími povinnými osobami, tyto informace dále na úrovni České republiky, ale i v zahraničí, v rámci svého účelu zapracovat, tak aby byly náležitě využity. Za tímto účelem má Finanční analytický útvar nezávislý a specifický vztah s bankovním sektorem, centrální bankou a s dalšími institucemi prosazujícími zákonné povinnosti, stejně jako je napojen na zahraniční subjekty se stejnou věcnou příslušností.

Svým šetřením Finanční analytický útvar napomáhá k objasňování neobvyklých nebo přímo podezřelých transakcí, obchodů, které často nemají

logické opodstatnění. Díky informacím, kterými ze zákona disponuje, a nastavené spolupráci s konkrétními orgány státní správy, stejně jako se soukromým sektorem, tak dokáže v rámci svého šetření a analýzy prověřit podezřelé operace nebo subjekty a tím vyhledat predikativní trestnou činnost nebo také zamezit zmizení peněžních prostředků z území České republiky. Finanční analytický útvar v rámci svého šetření často přichází na porušení jiných právních předpisů, kdy takové podezření předává kompetentním orgánům státní správy.

Významná je tedy nejen operativní analytická činnost, ale také preventivní opatření k boji proti praní peněz, která jsou nastavena taktéž i nově přijatou legislativou a činností Finančního analytického útvaru na dostatečné úrovni, kdy probíhá jasnější spolupráce jak s ostatními dohledovými a regulatorními orgány, tak s odbornou praxí. Tato opatření se zdají být dostatečná. Problémem, který však zůstává, je, že tento existující potenciál není zřejmě beze zbytku využíván a dosud nebyla vytvořena soudní praxe, která by podpořila účinnost snahy bojovat proti praní peněz a nově také proti financování terorismu. Jedním z prostředků, který má tomuto problému pomoci, je zakotvení zpětné vazby. Ta by měla být nově poskytována nejen od útvaru jednotlivým povinným osobám, ale zejména od orgánu činných v trestním řízení Finančnímu analytickému útvaru. Dle mého názoru by bylo také velmi účinné poskytovat školení v oblasti boje proti praní peněz, dále v oblasti nových možností převodů peněz, stejně jako nových typů zneužití platebního systému, nejen soukromému sektoru, ale také státní správě, kdy právě ona může selhat v konečném řešení případů.

Nutno podotknout, že v České republice se zatím zdržovat zdroje a nelegální výnosy nedaří. Ačkoliv je ročně podáváno pouze prostřednictvím Finančního analytického útvaru několik stovek trestních oznámení, další řízení jsou velmi časově náročná a v poměrně častých případech jsou navazující šetření oznámení odkládána. Kriminalisté se často zaměřují pouze na zdrojovou kriminalitu a nezákonný zisk tak zůstane v rukou organizovaných skupin nebo jednotlivců, kteří ačkoliv jsou zadrženi, dostanou se po výkonu trestu opět ke svým ziskům. Ty jim pak mohou obecně pomáhat k vytváření

ještě větších nelegálních zisků. Účinným bojem je tedy nezákonně získaný majetek vyhledat, zajistit a poté zkonfiskovat.

V této práci je popsána finančně-právní analýza podezřelého obchodu, tedy vlastně šetření, které provádí jak samotná povinná osoba (se zaměřením na bankovní instituci), tak k této problematice přímo zřízený Finanční analytický útvar. Je třeba shrnout, že úvěrové instituce a v některých případech také finanční instituce mají dobře nastavený svůj vnitřní systém určený pro odhalování neobvyklostí či podezřelostí operací. Tyto povinné osoby mají dobře proškolený personál, ví jak reagovat na neobvyklé situace a často jsou to také ony, kdo podávají náměty na zlepšení fungování některých opatření. Zejména velké banky působící na českém trhu jsou povětšinou „dcerami“ zahraničních „matek“ a některá vnitřní opatření uplatňují dokonce nad rámec požadovaný zákonnými normami.

Na druhé straně existují povinné osoby, které o úpravě proti praní špinavých peněz a financování terorismu nemají vůbec žádný přehled a zejména pro tyto jsou pak velmi často útvarem poskytována výkladová stanoviska k jednotlivým určitým částem relevantní právní úpravy. Na tyto povinné osoby je tedy nutné se z postavení Finančního analytického útvaru zaměřit a to ať již z hlediska jejich řádného uplatňování zákonných povinností například v rámci kontrol samotného nebo jiného dozorového orgánu, tak samozřejmě při poskytování součinnosti při nastavování uplatňování jednotlivých opatření. Bohužel právě takové povinné osoby jsou často zneužívány k tomu, že prostřednictvím jejich provozoven je zneužíván jejich systém k legalizaci výnosů z trestné činnosti. Analytická činnost útvaru by tedy měla vést také ke zjištění a vytipování rizik jednotlivých bankovních nebo jiných peněžních produktů z hlediska této problematiky a zjištění by měla být předána kontrolnímu oddělení, případně jiným dohledovým orgánům, k provedení kontrol problémových subjektů. Co se týká kontrolní činnosti samotného útvaru, tato činnost by dle mého názoru měla být prováděna četněji a zejména se zaměřením na subjekty, jež nedostatečně uplatňují opatření proti praní špinavých peněz či financování terorismu.

Na závěr je tedy třeba shrnout, že tato práce se zabývá problematikou boje proti praní špinavých peněz jak obecně, tak konkrétně při uvedení jednotlivých

kroků šetření podezřelého obchodu. Opatření, která jsou uplatňována v České republice jsou plně v souladu s evropskou legislativou a jsou tak dostatečná i na mezinárodní úrovni. Pro plnou aplikaci a dosažení účelu takto nastavených opatření je ovšem nutné vyžadovat důsledné naplnění těchto pravidel všemi relevantními orgány státní správy.

Doufejme, že nová opatření přijatá v České republice a jejich důsledná aplikace budou dalším krokem k účinnému boji proti praní peněz.

...na úplný závěr ještě malý dodatek. Dalo by se skoro říct, že prát peníze může být stále ještě snadné, ovšem „zbavit“ se jich legální cestou může být velmi složité. Dokladem toho může být případ loupeže přes půl miliardy českých korun jedním z bývalých zaměstnanců bezpečnostní společnosti, kdy bez identifikace klienta nebylo a není jednoduché takovou částku vložit bez jakéhokoliv podezření do bankovního systému. Ovšem otázkou je, kam se tuto obrovskou sumu podařilo ukrýt...